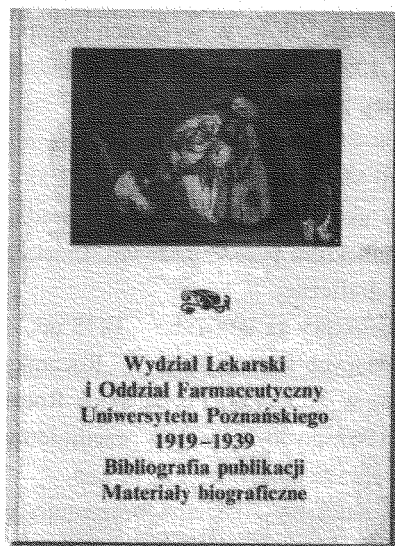

Aniela Piotrowicz

Dokumentacja i opracowanie bibliograficzne opublikowanego dorobku naukowego pracowników naukowo-dydaktycznych Akademii

Szkolnictwo akademickie w zakresie nauk medycznych i farmaceutycznych w Poznaniu do roku 1949 związane było z Uniwersytetem Poznańskim, w którym od kwietnia 1920 roku istniał Wydział Lekarski, od listopada 1919 Studium Farmaceutyczne, przekształcone w 1920 roku w Oddział Farmaceutyczny, a w roku 1947 w Wydział Farmaceutyczny. Wszystkie jednostki naukowo-dydaktyczne i usługowo-lecznicze, działające w ramach tych wydziałów, weszły w skład utworzonej w 1950 roku Akademii Medycznej.

W opracowaniach bibliograficznych Biblioteki Głównej Akademii Medycznej udokumentowany został pełen dorobek naukowy wszystkich instytutów, katedr, zakładów i klinik działających w ramach Wydziału Lekarskiego i Oddziału Farmaceutycznego UP oraz Akademii Medycznej.

Okładka historycznego opracowania bibliograficznego

Bibliografia publikacji za okres 1919 – 1939 zamieszczona jest w opracowaniu zbiorowym „Wydział Lekarski i Oddział Farmaceutyczny Uniwersytetu Poznańskiego 1919 – 1939. Bibliografia publikacji. Materiały biograficzne” pod red. Krystyny Karwowskiej i Anieli Piotrowicz, wydany w 1997 roku jako T. 2 Biblioteki Prac Historycz-

nych Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Opracowanie to, przygotowane w 1969 przez zespół pracowników Biblioteki Głównej pod red. K. Karwowskiej, przez wiele lat pozostawało w maszynopisie, a mimo to cieszyło się dużym zainteresowaniem i doczekało się pozytywnych recenzji. Dorobek naukowy został w nim przedstawiony w ramach struktury organizacyjnej poszczególnych wydziałów, w obrębie której zastosowano układ chronologiczny. Bibliografia zawiera liczne indeksy, m.in. indeks autorski i przedmiotowy.

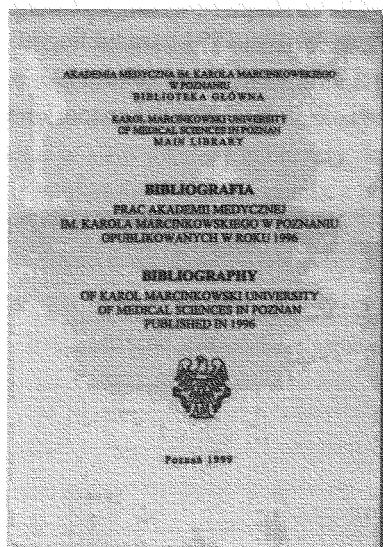
Działalność naukowa za lata 1945 – 1955 udokumentowana została w „Bibliografii publikacji z lat 1945 – 1955. Dziesięciolecie pracy naukowej Wydziału Lekarskiego i Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego oraz Akademii Medycznej w Poznaniu” (Poznań, PWN 1958), opracowanej przez pracowników Biblioteki Głównej pod kierunkiem Jana Walińskiego. Składa się ona z dwóch części: w pierwszej przedstawiono publikacje w układzie alfabetycznym nazwisk autorów, w drugiej – wykaz prac jednostek naukowych w układzie chronologicznym. Bibliografia wyposażona jest w skorowidz przedmiotowy.

Bibliografię publikacji za lata 1956 – 1957 zawiera „Kronika Akademii Medycznej w Poznaniu od 1 stycznia 1950 r. do 30 września 1957 r.” T. 1 – 3 (Poznań, AM 1959). Wykazy opublikowanych prac zamieszczone są po materiałach kronikarskich dotyczących poszczególnych katedr i zakładów. W wykazach tych podano także skrócony opis bibliograficzny prac z lat 1950 – 1955, które zamieszczone zostały w wymienionej wyżej „Bibliografii publikacji z lat 1945 – 1955”.

Bibliografia za lata 1958 – 1964 stanowi samoistną część „Kroniki i bibliografii dorobku naukowego Akademii Medycznej w Poznaniu 1957/58 – 1963/64” (Poznań, PWN 1967). Opracowana jest w układzie chronologicznym według jednostek organizacyjnych Uczelni i opatrzona indeksem przedmiotowym. Indeks nazwisk jest wspólny dla części kronikarskiej i bibliograficznej.

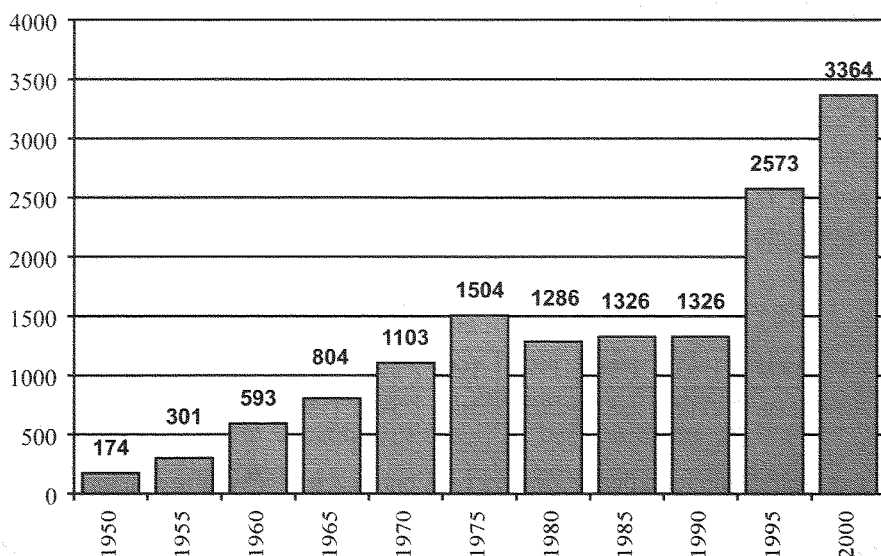
Publikowany dorobek naukowy za lata 1965 – 1975 udokumentowany jest w rocznych bibliografiach, stanowiących stałą pozycję w „Rocznikach Akademii Medycznej w Poznaniu” T. 1 – 10 oraz w T. 1 (11) „Poznańskich Roczników Medycznych”. Bibliografia za lata 1965 – 1967 posiada indeksy przedmiotowe polskie i łacińskie, w latach 1968 – 1974 tylko w języku polskim.

Od roku 1976 dorobek naukowy Akademii prezentuje rocznik „Bibliografia prac Akademii Medycznej im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu”, opracowywany przez zespół pracowników Biblioteki Głównej pod red. Anieli Piotrowicz. Zachowano w niej tradycyjny układ według struktury organizacyjnej Uczelni. W latach 1975 – 1978 bibliografia ukazywała się bez indeksu przedmiotowego, który przywrócono od roku 1979. Od roku 1983 indeks przedmiotowy opracowywany jest również w wersji angielskiej, a od 1984 bibliografia ukazuje się w całości w wersji dwujęzycznej.

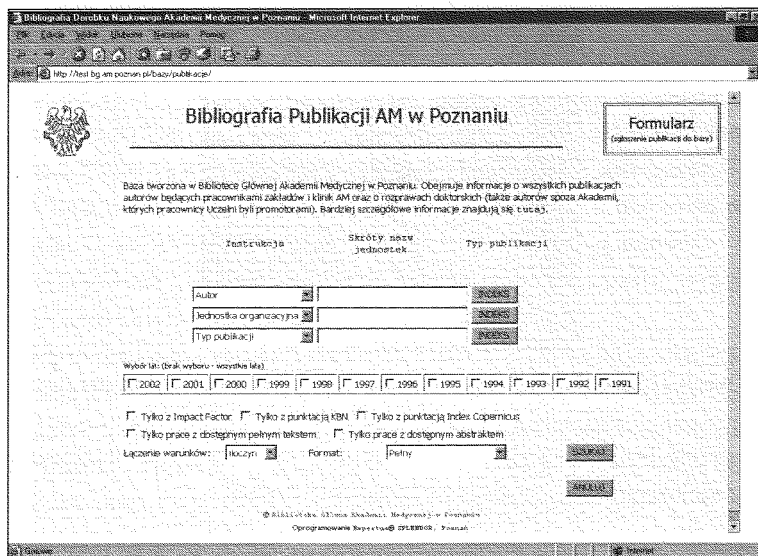
Okładka współczesnej Bibliografii prac naukowych Akademii Medycznej

Na przestrzeni lat liczba publikacji pracowników Akademii w poszczególnych latach uległa zwielokrotnieniu. Ilustruje to poniższy wykres.

W roku 1992 przystąpiono do automatyzacji prac dokumentacyjno-bibliograficznych. W roku 1993 opracowany został przez pracowników Biblioteki oryginalny pro-

gram komputerowy, umożliwiający tworzenie bazy bibliograficznej i statystykę bibliometryczną dorobku naukowego. W roku 1994 baza bibliograficzna została udostępniona użytkownikom sieci lokalnej Biblioteki, a od roku 1996 dostępna jest w Internecie z witryny Biblioteki Głównej. W roku 2000 dokonano konwersji bazy do programu Expertus 2000.

Formularz wyszukiwawczy bazy bibliograficznej

Do bazy komputerowej zostały wprowadzone dane bibliograficzne od roku 1991 i aktualnie rejestracja odbywa się na bieżąco. Według stanu na 10 września 2002 roku baza zawiera 33.139 rekordów bibliograficznych, przy czym dane za rok 2002 są jeszcze niekompletne.

Liczba rekordów zarejestrowanych w bazie PUBLIKACJE za lata 1991 – 2001

1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1703	2036	2112	2552	2801	3144	3494	3837	3569	3455	3589

Każdy rekord bibliograficzny zawiera tytuł publikacji w języku oryginalnym i jego wersję angielską, informacje o autorach, opis źródła dokumentu, szczegółowe dane bibliograficzne oraz hasła przedmiotowe w języku polskim i angielskim, zgodne z terminologią Medical Subject Headings (MeSH). Dodatkowe informacje o dokumencie rejestrowane są w polu uwag. Do opisów prac oryginalnych, opublikowanych w języku

polskim, dołączane są angielskie abstrakty. Istnieje również możliwość dołączenia pełnych tekstów prac dostępnych w wersji elektronicznej w Internecie.

Baza bibliograficzna wyposażona jest w narzędzia umożliwiające uzyskanie różnorodnych danych statystycznych do analiz bibliometrycznych i opracowań rankingowych. Dostępna jest zarówno w sieci lokalnej Biblioteki, jak i w Internecie. Program wyszukiwawczy umożliwia zainteresowanym uzyskanie z bazy różnorodnych informacji. Możliwe jest przeszukiwanie bazy według wielu kluczy wyszukiwawczych, np. według nazwisk autorów, jednostek organizacyjnych, typów publikacji, haseł przedmiotowych lub dowolnych terminów, można też wyszukać prace opublikowane w czasopismach posiadających określone wartości rankingowe: Impact Factor, punktację KBN czy Index Copernicus. Z bazy można wykonywać wydruki w kilku formatach: pełnym, skróconym, z hasłami przedmiotowymi lub bez, z pominięciem nazw pól wyszukiwawczych itp. Dołączone do opisów bibliograficznych informacje w języku angielskim umożliwiają popularyzację dorobku naukowego Akademii poza granicami kraju, ułatwiają nawiązywanie kontaktów i wymiany naukowej.

Dla środowiska naukowego Akademii udostępniony został specjalny formularz internetowy, towarzyszący bazie bibliograficznej, umożliwiający nadsyłanie drogą elektroniczną informacji o publikacjach nie zarejestrowanych w bazie, co znacznie przyspiesza proces kompletowania danych o dorobku naukowym Uczelni.

W latach 90. wprowadzono ocenę parametryczną osiągnięć środowisk naukowych. Biblioteka, bazując na własnych danych bibliograficznych, od 1992 roku przygotowuje na zamówienie Głównej Biblioteki Lekarskiej w Warszawie analizy bibliometryczne na potrzeby Departamentu Nauki Ministerstwa Zdrowia oraz dane do oceny parametrycznej Uczelni dla Komitetu Badań Naukowych. Dotyczą one zarówno danych liczbowych o różnych typach publikacji, o publikacjach zamieszczonych w czasopismach posiadających wskaźnik Impact Factor, jak i o wartości tego wskaźnika uzyskanej w poszczególnych latach przez całą Uczelnię i przez poszczególne wydziały. Obliczane są też średnie wskaźniki publikacji i wartości Impact Factor dla pracowników naukowo-dydaktycznych. Obliczenia statystyczne i analizy bibliometryczne zostały w 2000 roku zautomatyzowane i udostępnione w witrynie internetowej Biblioteki. Dane liczbowe zmieniają się dynamicznie wraz ze zmianami w zawartości bazy bibliograficznej.

W ostatnich latach zapotrzebowanie na informacje o publikacjach pracowników jednostek naukowych coraz bardziej wzrasta. Są one elementem corocznych ankiet Komitetu Badań Naukowych oceniających działalność Uczelni, odgrywają znaczącą rolę w akredytacji poszczególnych wydziałów, wymagane są we wnioskach o granty międzynarodowe itp. Opracowania bibliometryczne są bardzo pracochłonne, w związku z czym Biblioteka czyni różnorodne starania, aby przy współpracy z wyspecjalizowanymi firmami informatycznymi maksymalnie zautomatyzować tego typu prace.